



# ΕΡΕΥΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

Νοέμβριος 2024

Οι Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στοχεύουν στην αποτύπωση των αντιλήψεων των επιχειρηματιών και καταναλωτών για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και των προσδοκιών τους για διάφορα οικονομικά μεγέθη. Τα στοιχεία συλλέγονται μηνιαία, βάσει εναρμονισμένων ερωτηματολογίων σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και καλύπτουν τους τομείς των υπηρεσιών, του λιανικού εμπορίου, των κατασκευών, της μεταποίησης, καθώς και καταναλωτές. Η χρησιμότητα αυτών των στοιχείων έγκειται στις προπορευόμενες πληροφορίες που περιέχουν για την εξέλιξη διαφόρων μακροοικονομικών μεγεθών. Τα στοιχεία παρουσιάζουν τη διαφορά του ποσοστού των ερωτηθέντων που απάντησαν θετικά από το ποσοστό αυτών που εκφράστηκαν αρνητικά. Οι έρευνες περιέχουν ερωτήσεις που αφορούν την τρέχουσα οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων και νοικοκυριών (Τρέχουσα Κατάσταση) και τις προσδοκίες τους για το προσεχές μέλλον (Προσδοκίες). Για κάθε τομέα υπολογίζεται ένας δείκτης που αντανακλά το γενικό κλίμα στον συγκεκριμένο τομέα (Τρέχουσα Κατάσταση και Προσδοκίες). Για παρουσίαση της ευρύτερης οικονομικής κατάστασης στην Κύπρο δημοσιεύεται ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ-ΚΟΕ) ο οποίος αποτελείται από σταθμισμένες απαντήσεις που αφορούν την τρέχουσα κατάσταση και τις προσδοκίες από όλους τους τομείς. Η στάθμιση του Δείκτη λαμβάνει υπόψη τη συνεισφορά του κάθε τομέα στο ΑΕΠ της Κύπρου. Οι έρευνες διεξάγονται ανάμεσα σε ανώτερα στελέχη εταιρειών σε δείγμα το οποίο δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα σε μεγαλύτερες επιχειρηματικές μονάδες. Η έρευνα καταναλωτών γίνεται με τη χρήση τυχαίου δείγματος. Οι έρευνες διεξάγονται μεταξύ της πρώτης και της τρίτης εβδομάδας του κάθε μήνα.

## Περίληψη

**Τον Νοέμβριο 2024, το οικονομικό κλίμα επιδεινώθηκε ελαφρώς με τον Δείκτη Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ) να μειώνεται κατά 1,3 μονάδες σε σύγκριση με τον Οκτώβριο 2024. Η μείωση του ΔΟΣ προήλθε από υποχώρηση του επιχειρηματικού κλίματος στους τομείς των υπηρεσιών, του λιανικού εμπορίου και των κατασκευών. Ωστόσο, ο ΔΟΣ παραμένει σε αρκετά υψηλό επίπεδο, υποδηλώνοντας συνέχιση των ευνοϊκών συνθηκών στην κυπριακή οικονομία κατά τους επόμενους μήνες.**

**Παρά την υποχώρηση του Νοεμβρίου, λόγω λιγότερο θετικών αξιολογήσεων για την τρέχουσα κατάσταση, το κλίμα στις υπηρεσίες παραμένει ανθεκτικό, με τις εκτιμήσεις για τον κύκλο εργασιών του επόμενου τριμήνου να καταγράφονται εξαιρετικά αισιόδοξες όπως και τον Οκτώβριο. Στο λιανικό εμπόριο, το κλίμα σημείωσε μικρή κάμψη λόγω της προς τα κάτω αναθεώρησης των προσδοκιών για τις πωλήσεις του επόμενου τριμήνου. Το κλίμα στις κατασκευές υποχώρησε οριακά εξαιτίας των αρνητικότερων απαντήσεων για την τρέχουσα κατάσταση. Αντίθετα, το κλίμα στη μεταποίηση κατέγραψε μικρή άνοδο ως αποτέλεσμα της βελτιωμένης τρέχουσας κατάστασης.**

**Η καταναλωτική εμπιστοσύνη ενδυναμώθηκε τον Νοέμβριο καθώς όλες οι πτυχές της παρουσίασαν καλύτερευση. Συγκριτικά με τον Οκτώβριο, οι καταναλωτές αξιολόγησαν πιο ευνοϊκά την τρέχουσα οικονομική τους κατάσταση και αναθεώρησαν προς τα πάνω τις προσδοκίες τους για τη μελλοντική οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους και της χώρας. Επιπλέον, οι προθέσεις των καταναλωτών για πραγματοποίηση μεγάλων αγορών κατά τους επόμενους μήνες ενισχύθηκαν περαιτέρω τον Νοέμβριο.**

**Ο Δείκτης Οικονομικής Αβεβαιότητας για την Κύπρο κατέγραψε μείωση για τρίτο συνεχόμενο μήνα τον Νοέμβριο, υποχωρώντας στο χαμηλότερο σημείο των τελευταίων πέντε περίπου χρόνων.**

Η καταγραφή του οικονομικού κλίματος στην Κύπρο διεξάγεται μέσω της συμμετοχής του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών του Πανεπιστημίου Κύπρου (ΚΟΕ), σε συνεργασία με την εταιρεία RAI Consultants Ltd, στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα Joint Harmonised European Union Programme of Business and Consumer Surveys. Το έργο χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, το Υπουργείο Οικονομικών και το Πανεπιστήμιο Κύπρου.

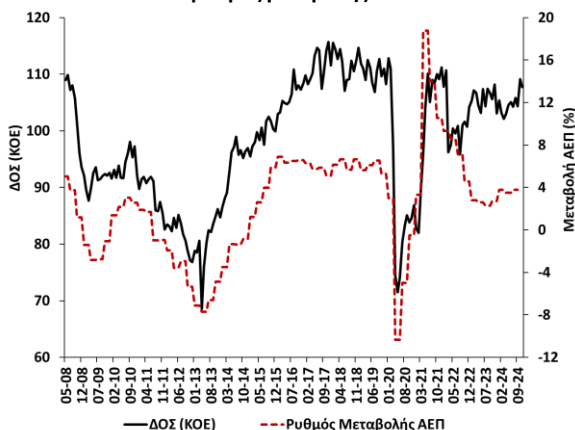
Co-funded by  
the European Union



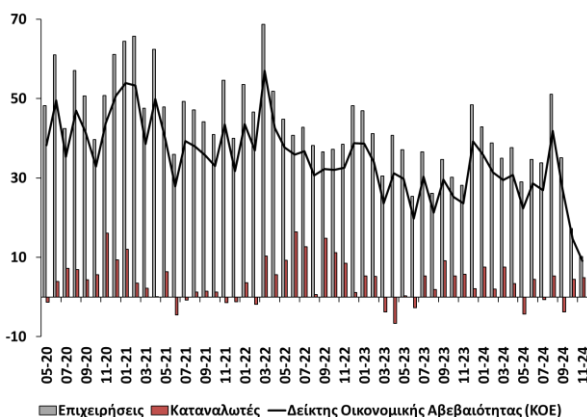
Τον Νοέμβριο 2024, ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ) για την Κύπρο μειώθηκε κατά 1,3 μονάδες σε σύγκριση με τον Οκτώβριο 2024 (Διάγραμμα 1, Πίνακας 1). Η μείωση του ΔΟΣ προήλθε από υποχώρηση του επιχειρηματικού κλίματος στους τομείς των υπηρεσιών, του λιανικού εμπορίου και των κατασκευών. Ωστόσο, ο ΔΟΣ παραμένει πάνω από τον μακροχρόνιο μέσο όρο του (100 μονάδες), υποδηλώνοντας συνέχιση των ευνοϊκών συνθηκών στην κυπριακή οικονομία κατά τους επόμενους μήνες.

Ο Δείκτης Οικονομικής Αβεβαιότητας (Διάγραμμα 2, Πίνακας 1) για την Κύπρο κατέγραψε μείωση για τρίτο συνεχόμενο μήνα τον Νοέμβριο, υποχωρώντας στο χαμηλότερο σημείο των τελευταίων πέντε περίπου χρόνων. Η αβεβαιότητα τον Νοέμβριο μειώθηκε περαιτέρω στις υπηρεσίες και στις κατασκευές, ενώ παρέμεινε κοντά στα επίπεδα Οκτωβρίου στο λιανικό εμπόριο και στα νοικοκυριά. Στη μεταποίηση, η αβεβαιότητα σημείωσε άνοδο τον Νοέμβριο.

Διάγραμμα 1: Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΚΟΕ) και ρυθμός μεταβολής ΑΕΠ<sup>1</sup>



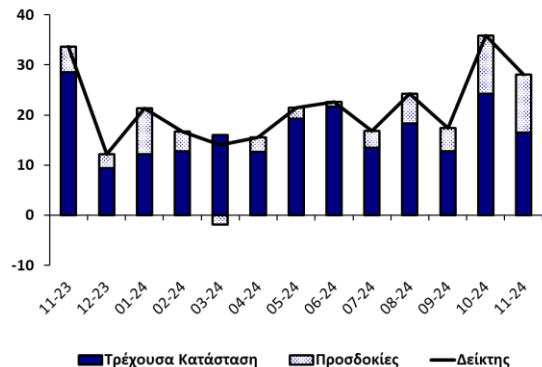
Διάγραμμα 2: Δείκτης Οικονομικής Αβεβαιότητας (ΚΟΕ) και αβεβαιότητα επιχειρήσεων και καταναλωτών<sup>2</sup>



<sup>1</sup> Ο ρυθμός μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ (διορθωμένο ως προς τις εποχικές διακυμάνσεις και τις εργάσιμες μέρες) υπολογίζεται σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου χρόνου (πηγή: Στατιστική Υπηρεσία).  
<sup>2</sup> Για τις επιχειρήσεις παρουσιάζεται ο σταθμισμένος μέσος όρος των απαντήσεων στους τέσσερις τομείς.

Στις **υπηρεσίες**, το επιχειρηματικό κλίμα υποχώρησε λόγω αποδυνάμωσης των αξιολογήσεων για την τρέχουσα κατάσταση (Διάγραμμα 3, Πίνακας 1).

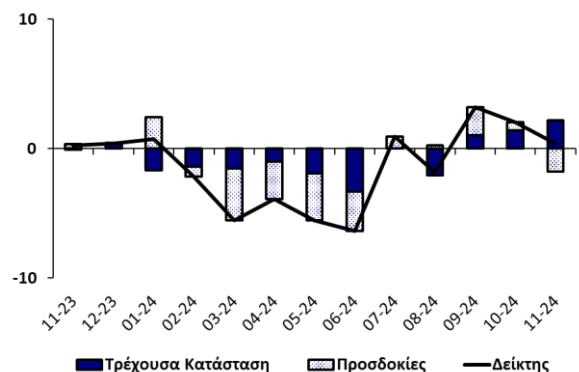
Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος – Υπηρεσίες (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)



Συγκριτικά με τον Οκτώβριο, οι απαντήσεις των επιχειρήσεων τόσο για την πρόσφατη οικονομική τους κατάσταση, όσο και για τον κύκλο εργασιών του τελευταίου τριμήνου σημείωσαν κάμψη, εξακολουθώντας όμως να είναι αρκετά θετικές. Τον Νοέμβριο, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τον κύκλο εργασιών του επόμενου τριμήνου παρέμειναν αισιόδοξες και στα ίδια υψηλά επίπεδα με τον προηγούμενο μήνα. Αμετάβλητες στα θετικά επίπεδα Οκτωβρίου παρέμειναν και οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τον αριθμό των εργαζομένων τους. Οι προσδοκίες για τις τιμές πώλησης του επόμενου τριμήνου αναθεωρήθηκαν ξανά προς τα κάτω τον Νοέμβριο, φτάνοντας στο χαμηλότερο σημείο των τελευταίων τριών περίπου χρόνων.

Στο **λιανικό εμπόριο**, το επιχειρηματικό κλίμα υποχώρησε ελαφρώς λόγω περαιτέρω επιδείνωσης των προσδοκιών (Διάγραμμα 4, Πίνακας 1).

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος – Λιανικό Εμπόριο (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

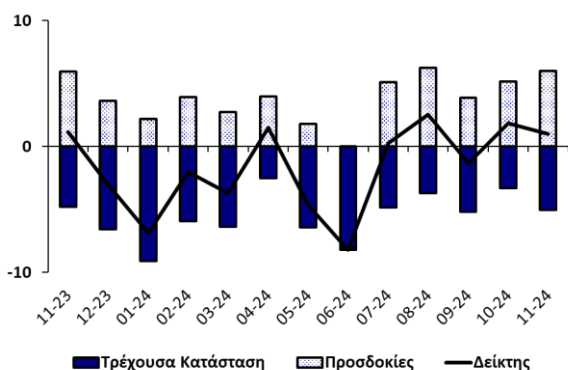


Τον Νοέμβριο, οι αξιολογήσεις των επιχειρήσεων για τις πρόσφατες πωλήσεις και για τα τρέχοντα αποθέματα δεν κατέγραψαν ουσιαστικές αλλαγές συγκριτικά με τον Οκτώβριο. Ωστόσο, οι προσδοκίες των επιχειρήσεων για το επόμενο τρίμηνο σε σχέση με τις πωλήσεις και τις παραγγελίες σε προμηθευτές αναθεωρήθηκαν

σημαντικά προς τα κάτω για δεύτερο συνεχόμενο μήνα. Οι προσδοκίες για την απασχόληση και τις τιμές πώλησης δεν κατέγραψαν σημαντικές αλλαγές τον Νοέμβριο σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα.

Στον τομέα των **κατασκευών**, το επιχειρηματικό κλίμα υποχώρησε οριακά λόγω επιδείνωσης της τρέχουσας κατάστασης (Διάγραμμα 5, Πίνακας 1).

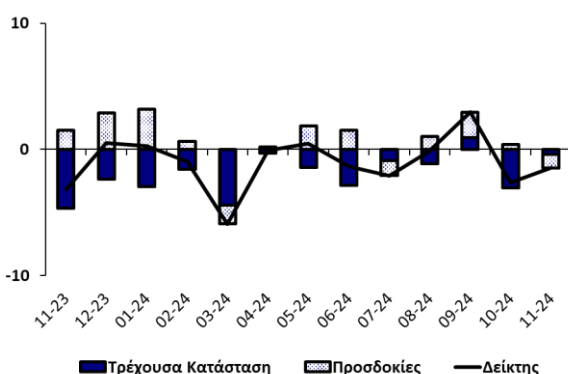
Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος – Κατασκευές (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)



Τον Νοέμβριο, οι απαντήσεις των επιχειρήσεων τόσο για την οικοδομική δραστηριότητα του τελευταίου τριμήνου, όσο και για τα υπό εξέλιξη έργα ήταν δυσμενέστερες σε σχέση με αυτές του Οκτωβρίου. Εντούτοις, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τον αριθμό των εργαζομένων τους κατά το επόμενο τρίμηνο αναθεωρήθηκαν προς τα πάνω τον Νοέμβριο. Οι προσδοκίες για τις τιμές πώλησης αναθεωρήθηκαν σημαντικά προς τα κάτω για δεύτερο συνεχόμενο μήνα.

Στη **μεταποίηση**, το επιχειρηματικό κλίμα ενδυναμώθηκε ελαφρώς λόγω βελτίωσης της τρέχουσας κατάστασης (Διάγραμμα 6, Πίνακας 1).

Διάγραμμα 6: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος – Μεταποίηση (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

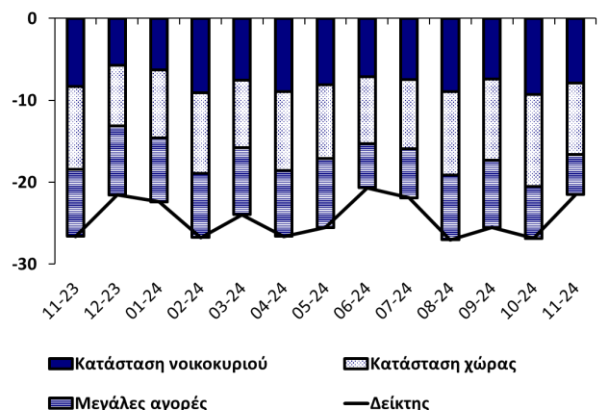


Τον Νοέμβριο, οι αξιολογήσεις των επιχειρήσεων για τις τρέχουσες συνολικές παραγγελίες, αλλά και για τις τρέχουσες παραγγελίες για εξαγωγές βελτιώθηκαν συγκριτικά με τον προηγούμενο μήνα. Επιπλέον, το κλίμα ενισχύθηκε από τις καθοδικές πιέσεις στα επίπεδα των αποθεμάτων τελικών προϊόντων που καταγράφηκαν τον Νοέμβριο. Αντίθετα, οι αξιολογήσεις για την παραγωγή του τελευταίου τριμήνου ήταν αρνητικότερες συγκριτικά

με τον Οκτώβριο. Επιπρόσθετα, η προς τα κάτω αναθεώρηση των εκτιμήσεων για την παραγωγή του επόμενου τριμήνου, μετρίασε τη βελτίωση του κλίματος στη μεταποίηση. Οι προσδοκίες για την απασχόληση συνεχίζουν να προδιαγράφουν σχετική σταθερότητα στον αριθμό των εργαζομένων του τομέα. Τον Νοέμβριο, οι προσδοκίες για τις τιμές πώλησης συνέχισαν να κινούνται ανοδικά για τέταρτο συνεχόμενο μήνα.

Το κλίμα ανάμεσα στους **καταναλωτές** ενδυναμώθηκε τον Νοέμβριο (Διάγραμμα 7, Πίνακας 1).

Διάγραμμα 7: Δείκτης Καταναλωτικού Κλίματος (συνεισφορά συνιστωσών)



Σε σχέση με τον Οκτώβριο, οι αξιολογήσεις των καταναλωτών για την πρόσφατη οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών τους και της χώρας γενικότερα ήταν ευνοϊκότερες. Τον Νοέμβριο, οι καταναλωτές αναθεώρησαν προς τα πάνω τις προσδοκίες τους για τη μελλοντική οικονομική κατάσταση τόσο των νοικοκυριών τους όσο και της χώρας. Επιπρόσθετα, οι καταναλωτές τον Νοέμβριο εμφανίστηκαν λιγότερο απαισιόδοξοι για τις μελλοντικές συνθήκες στην αγορά εργασίας, με σημαντικό ποσοστό να μην αναμένει σημαντικές διαφοροποιήσεις στον αριθμό των ανέργων κατά τους επόμενους μήνες.

Οι αντιλήψεις των καταναλωτών για την πορεία των τιμών κατά τους τελευταίους 12 μήνες παραμένουν σημαντικά αυξημένες, αν και αποτύπωσαν κάποια αποδυνάμωση των ανοδικών πιέσεων στις τιμές τον Νοέμβριο. Παράλληλα, οι προσδοκίες για την πορεία των τιμών κατά τους επόμενους μήνες αναθεωρήθηκαν προς τα κάτω.

Τον Νοέμβριο, οι προθέσεις των καταναλωτών για πραγματοποίηση μεγάλων αγορών ενδυναμώθηκαν περαιτέρω. Ταυτόχρονα, οι καταναλωτές εμφανίστηκαν περισσότερο αρνητικοί τον Νοέμβριο, συγκριτικά με προηγούμενους μήνες, ως προς την πιθανότητα αποταμίευσης το επόμενο διάστημα.

Συμπερασματικά, ο ΔΟΣ για την Κύπρο τον Νοέμβριο 2024 μειώθηκε κατά 1,3 μονάδες συγκριτικά με τον Οκτώβριο 2024, λόγω υποχώρησης του επιχειρηματικού

κλίματος στους τομείς των υπηρεσιών, του λιανικού εμπορίου και των κατασκευών. Τον Νοέμβριο, το κλίμα στον τομέα της μεταποίησης παρουσίασε μικρή άνοδο και η καταναλωτική εμπιστοσύνη βελτιώθηκε αρκετά. Ο Δείκτης Οικονομικής Αβεβαιότητας για την Κύπρο υποχώρησε για τρίτο συνεχόμενο μήνα, εξαιτίας της μείωσης της αβεβαιότητας ανάμεσα σε επιχειρήσεις, κυρίως στους τομείς των υπηρεσιών και των κατασκευών. Αντίθετα, η αβεβαιότητα ανάμεσα σε επιχειρήσεις στη μεταποίηση σημείωσε αύξηση.

Τον Νοέμβριο, οι προσδοκίες των επιχειρήσεων για τις τιμές πώλησης αποδυναμώθηκαν σημαντικά στις υπηρεσίες και στις κατασκευές, ενώ οι προσδοκίες των καταναλωτών για τις τιμές αναθεωρήθηκαν προς τα κάτω. Στη μεταποίηση, οι εκτιμήσεις για τις τιμές συνέχισαν να κινούνται ανοδικά τον Νοέμβριο, ξεπερνώντας πλέον τις προσδοκίες στις υπηρεσίες και στις κατασκευές. Τέλος, οι προσδοκίες για τις τιμές πώλησης στο λιανικό εμπόριο καταγράφουν βραδύτερη προσαρμογή προς τα κάτω σε σχέση με τους υπόλοιπους τομείς.

## Επενδυτικά σχέδια επιχειρήσεων

Από τον Νοέμβριο 2021, στις Έρευνες των υπηρεσιών και της μεταποίησης έχουν συμπεριληφθεί ερωτήσεις σχετικά με τα επενδυτικά σχέδια των επιχειρήσεων. Τα στοιχεία συλλέγονται δύο φορές τον χρόνο, κατά τους μήνες Μάρτιο και Νοέμβριο, από τα δείγματα των μηνιαίων Ερευνών, με 250 και 120 επιχειρηματικές μονάδες στις υπηρεσίες και στη μεταποίηση αντίστοιχα.<sup>3</sup>

Οι ερωτήσεις σχετικά με τις επενδύσεις στις Έρευνες Μαρτίου και Νοεμβρίου διαφέρουν.<sup>4</sup> Τον Μάρτιο, οι επιχειρήσεις περιγράφουν την πορεία των επενδύσεών τους, συνολικά και κατά κατηγορία, τόσο για την προηγούμενη όσο και για την τρέχουσα χρονιά. Τον Νοέμβριο, οι επιχειρήσεις αξιολογούν την πορεία των συνολικών επενδύσεων την τρέχουσα χρονιά και δίνουν εκτιμήσεις για τη μεταβολή στις επενδύσεις τους κατά την επόμενη χρονιά. Παράλληλα, τον Νοέμβριο, οι επιχειρήσεις περιγράφουν τον σκοπό για τον οποίο πραγματοποίησαν ή προγραμματίζουν επενδύσεις,

<sup>3</sup> Τα στοιχεία για τα επενδυτικά σχέδια των επιχειρήσεων στη μεταποίηση και στις υπηρεσίες συλλέγονται στα πλαίσια του ευρωπαϊκού προγράμματος Joint Harmonised European Union Programme of Business and Consumer Surveys. Οι ερωτήσεις για τα επενδυτικά σχέδια των επιχειρήσεων αντικαθιστούν την Έρευνα Επενδύσεων που διεξαγόταν στον τομέα της μεταποίησης μέχρι τον Απρίλιο 2021.

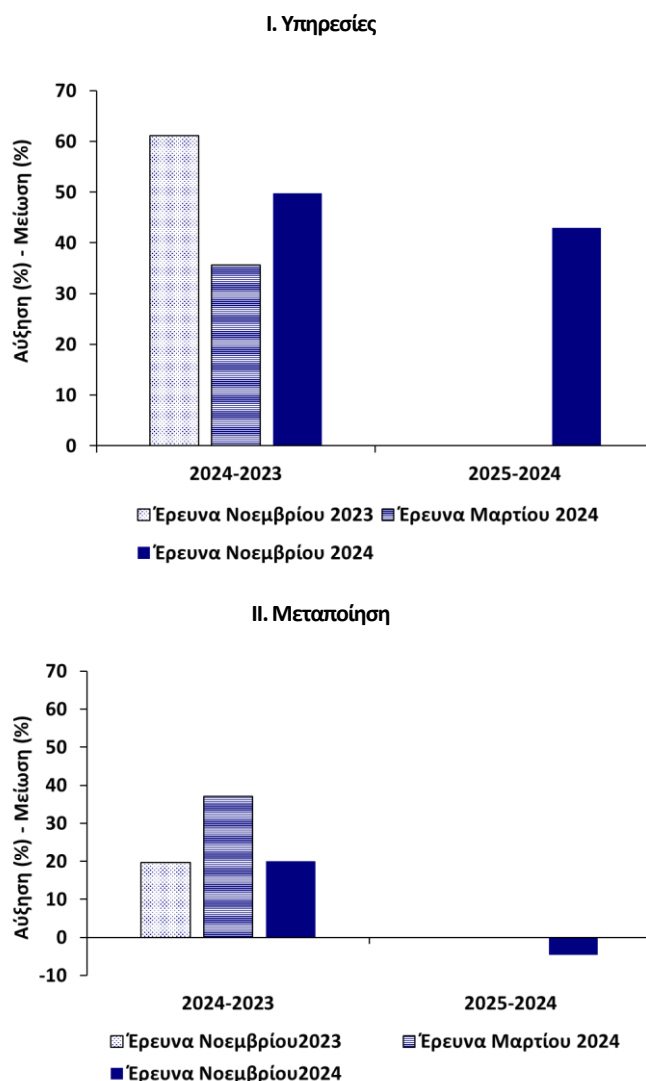
<sup>4</sup> Στις επενδύσεις περιλαμβάνονται μηχανήματα, εξοπλισμός, γη, κτήρια, υποδομές, άλλα περιουσιακά στοιχεία (π.χ. Έρευνα και Ανάπτυξη -R&D- λογισμικά, δεδομένα, πνευματική ιδιοκτησία).

καθώς και τους παράγοντες που δίνουν ώθηση στις επενδύσεις τους.

Στις Έρευνες, οι επιχειρήσεις δίνουν εκτιμήσεις για τις επενδύσεις της τρέχουσας και της επόμενης χρονιάς, επιλέγοντας μεταξύ τριών απαντήσεων «Αύξηση», «Στα ίδια με τα περσινά επίπεδα» ή «Μείωση». Στα διαγράμματα που ακολουθούν, τα αποτελέσματα παρουσιάζονται ως η διαφορά μεταξύ του ποσοστού των αισιόδοξων επιχειρήσεων (δηλ. αυτών που επέλεξαν «Αύξηση») από το ποσοστό των απαισιόδοξων (δηλ. αυτών που απάντησαν «Μείωση»).

Στο Διάγραμμα 8 (I και II) παρουσιάζονται οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων στον κάθε τομέα για (α) το 2024 σε σχέση με το 2023 και (β) το 2025 σε σχέση με το 2024. Για την τρέχουσα χρονιά (δηλ. το 2024 σε σχέση με το 2023), οι εκτιμήσεις είχαν δοθεί αρχικά στην Έρευνα Νοεμβρίου 2023 και στη συνέχεια αναθεωρήθηκαν στην Έρευνα Μαρτίου 2024 και Νοεμβρίου 2024.

Διάγραμμα 8: Πορεία επενδύσεων κατά το τρέχον και το επόμενο έτος (ποσοστό επιχειρήσεων)



Στον τομέα των υπηρεσιών, οι επιχειρήσεις στην Έρευνα Νοεμβρίου 2024 εμφανίστηκαν πιο αισιόδοξες για τις



επενδύσεις τους κατά το 2024 συγκριτικά με την Έρευνα Μαρτίου 2024. Ωστόσο, η τελευταία εκτίμηση είναι κάπως πιο συντηρητική από την πρώτη που είχε δοθεί στην Έρευνα Νοεμβρίου 2023. Για το 2025 (για το οποίο η πρώτη εκτίμηση δόθηκε στην Έρευνα Νοεμβρίου 2024), οι επιχειρήσεις φαίνεται να παραμένουν αισιόδοξες όσον αφορά τη διεξαγωγή επενδύσεων, καθώς το ποσοστό των θετικών εκτιμήσεων (αύξηση) συνεχίζει να υπερτερεί σημαντικά των αρνητικών (μείωση).

Στον τομέα της μεταποίησης, οι επιχειρήσεις στην Έρευνα Νοεμβρίου 2024, αναθεώρησαν προς τα κάτω τις εκτιμήσεις τους για την πορεία των επενδύσεών τους κατά το 2024 συγκριτικά με την έρευνα Μαρτίου 2024, παραμένοντας όμως θετικές όπως είχαν αρχικά δοθεί στην έρευνα Νοεμβρίου 2023. Οι επιχειρήσεις στην πρώτη τους εκτίμηση για το 2025, στην Έρευνα Νοεμβρίου 2024, παρουσιάζονται μάλλον απαισιόδοξες για την πορεία των επενδύσεών τους, με το ποσοστό αυτών που εκτιμούν μείωση να υπερिशύει ελαφρώς του ποσοστού εκείνων που αναμένουν αύξηση.

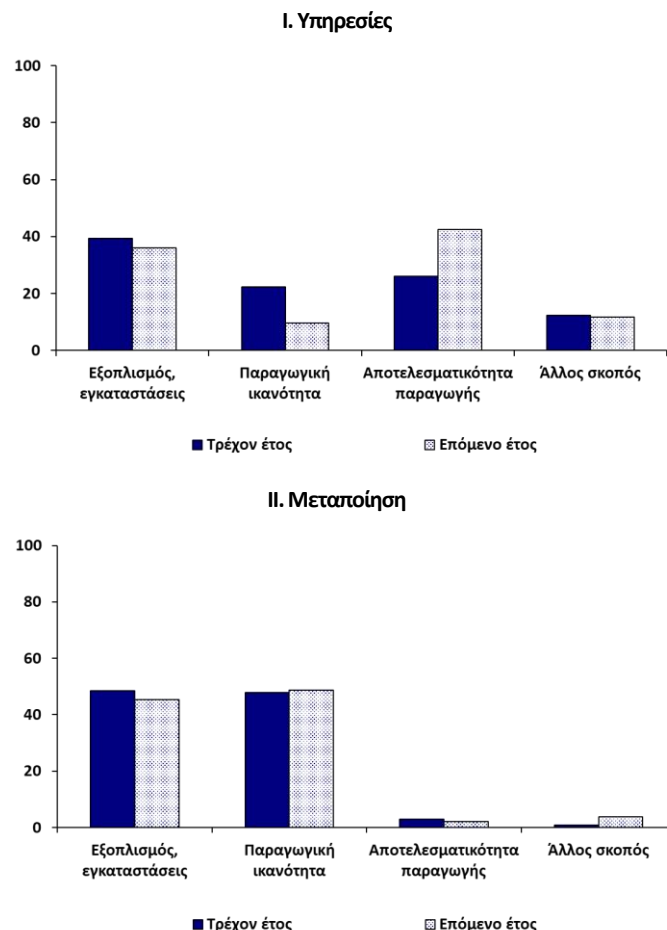
Στο Διάγραμμα 9 (I και II) παρουσιάζονται οι αξιολογήσεις των επιχειρήσεων στον κάθε τομέα (ποσοστά) ανάλογα με τον σκοπό των επενδύσεων κατά το 2024 και 2025. Οι ερωτώμενοι επιλέγουν μία ή περισσότερες απαντήσεις αναφορικά με τον σκοπό για τον οποίο έγιναν ή θα γίνουν οι επενδύσεις στην επιχείρηση. Οι επιλογές σχετικά με τον σκοπό των επενδύσεων περιλαμβάνουν τα ακόλουθα: (α) αντικατάσταση παλιού εξοπλισμού και εγκαταστάσεων, (β) επέκταση της ικανότητας για παροχή/παραγωγή υφιστάμενων ή νέων υπηρεσιών/προϊόντων, (γ) βελτίωση της αποτελεσματικότητας διαδικασιών/παραγωγής, (δ) άλλος σκοπός (π.χ. βελτίωση της ασφάλειας, συμμόρφωση με κανονιστικές ρυθμίσεις στις υπηρεσίες, έλεγχος της ρύπανσης στη μεταποίηση).

Στον τομέα των υπηρεσιών, ως επικρατέστερος σκοπός των επενδύσεων για το 2024 παρουσιάζεται η αντικατάσταση παλιού εξοπλισμού και κτηρίων, με ποσοστό 39%. Σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν επίσης οι επενδύσεις για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών παραγωγής με ποσοστό 26%. Για το έτος 2025, οι προτεραιότητες διαφοροποιούνται ελαφρώς, με τις επενδύσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών παραγωγής να καταλαμβάνουν την πρώτη θέση με ποσοστό 43%, ενώ ακολουθούν οι επενδύσεις για την αντικατάσταση παλιού εξοπλισμού και κτηρίων με ποσοστό 36%.

Στον τομέα της μεταποίησης, οι επενδύσεις των επιχειρήσεων για το 2024 και 2025 επικεντρώνονται στην αντικατάσταση παλιού εξοπλισμού και εγκαταστάσεων,

και στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της παραγωγής, αφού οι επιχειρήσεις κατανέμονται σχεδόν αποκλειστικά και εξίσου στους δύο αυτούς σκοπούς.

Διάγραμμα 9: Σκοπός επένδυσης κατά το τρέχον και το επόμενο έτος (ποσοστό απαντήσεων)



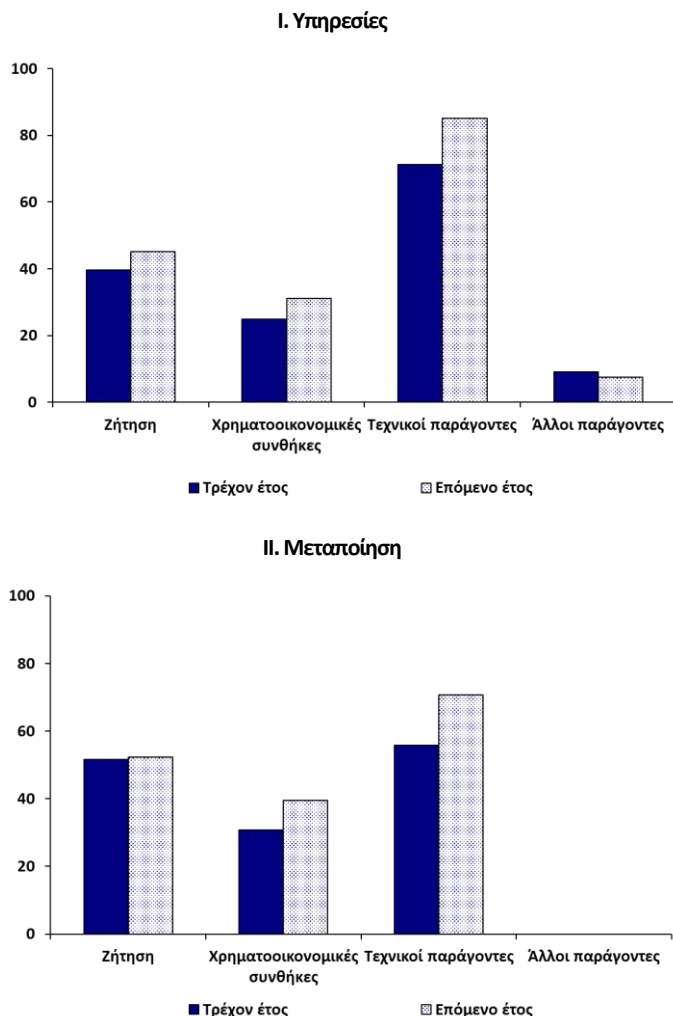
Στο Διάγραμμα 10 (I και II) παρουσιάζονται οι απαντήσεις των επιχειρήσεων σχετικά με τους παράγοντες που επενεργούν θετικά στην πραγματοποίηση επενδύσεων κατά το 2024 και 2025.

Στις υπηρεσίες, κείριο ρόλο για τη διεξαγωγή επενδύσεων φαίνεται να παίζουν οι τεχνικοί παράγοντες (π.χ. τεχνολογικές εξελίξεις, διαθέσιμο εργατικό δυναμικό, κυβερνητικές πολιτικές), με ποσοστά που ξεπερνούν το 70%. Σημαντικό ποσοστό επιχειρήσεων, ανέφερε τη ζήτηση ως παράγοντα που δίνει ώθηση στις επενδύσεις (40% για το 2024 και 45% για το 2025). Μικρότερα ποσοστά επιχειρήσεων (25% για το 2024 και 31% για το 2025) δήλωσαν ότι οι επενδυτικές τους αποφάσεις επηρεάζονται από τις χρηματοοικονομικές συνθήκες.

Στη μεταποίηση, οι καθοριστικότεροι παράγοντες για την πραγματοποίηση επενδύσεων το 2024 και το 2025 είναι οι τεχνικοί παράγοντες (56% για το 2024 και 71% για το 2025) και ακολουθούν η ζήτηση των παραγόμενων προϊόντων, με ποσοστά πέραν του 50%. Μικρότερο ρόλο

φαίνεται να διαδραματίζουν οι χρηματοοικονομικές συνθήκες (31% για το 2024 και 40% για το 2025).

**Διάγραμμα 10: Παράγοντες που δίνουν ώθηση στις επενδύσεις (ποσοστό επιχειρήσεων)**



Συμπερασματικά, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τη μεταβολή των επενδύσεων το 2024 παραμένουν αισιόδοξες τόσο στις υπηρεσίες όσο και στη μεταποίηση, με τις εκτιμήσεις στη μεταποίηση να καταγράφονται πιο συγκρατημένες. Για την πορεία των επενδύσεων το 2025, οι επιχειρήσεις στις υπηρεσίες εμφανίζονται αισιόδοξες, με το ποσοστό που αναμένει αύξηση να υπερτερεί σημαντικά του ποσοστού που εκτιμά μείωση. Αντίθετα, στη μεταποίηση καταγράφεται κάποια απαισιοδοξία για την πορεία των επενδύσεων το 2025. Οι τεχνικοί παράγοντες (π.χ. τεχνολογικές εξελίξεις, διαθέσιμο εργατικό δυναμικό, κυβερνητικές πολιτικές) αναδεικνύονται ως οι σημαντικότεροι παράγοντες που δίνουν ώθηση στις επενδύσεις των επιχειρήσεων στις υπηρεσίες και στη μεταποίηση.

Πίνακας 1: Δείκτες και διαφορά μεταξύ ποσοστού θετικών και ποσοστού αρνητικών απαντήσεων ανά ερώτηση <sup>1</sup>

Μήνας	2023		2024										
	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ (ΚΟΕ) <sup>2</sup>	108,2	103,1	105,4	103,3	102,1	102,9	104,5	105,1	104,3	105,8	104,4	109,1	107,8
ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑΣ (ΚΟΕ) <sup>2</sup>	23,7	39,2	35,8	31,5	29,5	30,8	22,3	28,6	26,9	41,9	27,3	14,7	9,1
<b>ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ</b>													
Επιχειρηματικό Κλίμα – Δείκτης <sup>3</sup>	34	12	21	17	14	15	21	23	17	24	17	36	28
Οικονομική κατάσταση επιχείρησης τους τελευταίους 3 μήνες <sup>4</sup>	46	28	17	23	32	26	36	38	29	33	28	40	23
Ζήτηση τους τελευταίους 3 μήνες <sup>4</sup>	40	0	19	16	16	12	22	27	12	22	10	33	27
Αναμενόμενη ζήτηση τους επόμενους 3 μήνες <sup>4</sup>	15	8	27	12	-6	9	6	3	10	18	14	35	35
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	13	-19	1	10	23	9	6	7	18	14	15	4	4
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	36	34	25	34	39	31	27	37	30	27	29	14	4
Αβεβαιότητα: δυσκολία πρόβλεψης οικονομικής κατάστασης επιχείρησης <sup>5,6</sup>	17	46	38	32	26	30	20	28	26	49	29	5	-4
<b>ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ</b>													
Επιχειρηματικό Κλίμα – Δείκτης <sup>3</sup>	0	0	1	-2	-6	-4	-6	-6	1	-2	3	2	0
Πωλήσεις τους τελευταίους 3 μήνες <sup>4</sup>	-3	-2	-3	-4	-5	-6	-10	-13	-8	-13	-4	-5	-4
Τρέχοντα αποθέματα <sup>4</sup>	-2	-3	2	1	0	-3	-4	-4	-8	-6	-7	-10	-10
Αναμενόμενες πωλήσεις τους επόμενους 3 μήνες <sup>4</sup>	1	0	7	-2	-12	-9	-11	-9	3	1	7	2	-5
Αναμενόμενες παραγγελίες σε προμηθευτές τους επόμενους 3 μήνες	-3	-4	3	-8	-14	-16	-16	-15	1	-2	7	1	-10
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	1	1	2	1	2	1	3	1	2	1	3	2	2
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	41	42	37	41	47	50	48	42	46	40	36	46	45
Αβεβαιότητα: δυσκολία πρόβλεψης οικονομικής κατάστασης επιχείρησης <sup>5,6</sup>	65	63	67	67	70	75	67	65	62	65	56	59	59
<b>ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ</b>													
Επιχειρηματικό Κλίμα – Δείκτης <sup>3</sup>	1	-3	-7	-2	-4	1	-5	-8	0	3	-1	2	1
Οικοδομική δραστηριότητα τους τελευταίους 3 μήνες	3	8	0	7	10	8	6	8	15	5	5	9	0
Υπό εξέλιξη έργα (current overall order books) <sup>4</sup>	-10	-13	-18	-12	-13	-5	-13	-16	-10	-7	-10	-7	-10
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες <sup>4</sup>	12	7	4	8	5	8	4	0	10	12	8	10	12
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	69	63	59	57	66	64	66	59	57	55	56	41	17
Αβεβαιότητα: δυσκολία πρόβλεψης οικονομικής κατάστασης επιχείρησης <sup>5,6</sup>	48	37	44	34	42	27	31	25	34	38	35	29	17
<b>ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ</b>													
Επιχειρηματικό Κλίμα – Δείκτης <sup>3</sup>	-3	1	0	-1	-6	0	0	-1	-2	0	3	-3	-1
Παραγωγή τους τελευταίους 3 μήνες	-2	-3	-2	2	9	2	-2	-3	-3	-6	-3	-1	-7
Τρέχουσες συνολικές παραγγελίες <sup>4</sup>	-30	-27	-26	-27	-22	-18	-20	-22	-25	-28	-20	-26	-24
Τρέχουσες παραγγελίες για εξαγωγές	-49	-55	-43	-35	-45	-36	-28	-39	-50	-57	-64	-81	-32
Τρέχοντα αποθέματα τελικών προϊόντων <sup>4</sup>	-16	-20	-17	-22	-9	-17	-15	-14	-22	-25	-23	-17	-23
Αναμενόμενη παραγωγή τους επόμενους 3 μήνες <sup>4</sup>	5	9	10	2	-4	1	6	5	-3	3	6	1	-3
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	0	0	0	1	0	1	0	1	1	1	0	0	0
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	16	7	6	14	22	21	20	16	6	15	16	20	25
Αβεβαιότητα: δυσκολία πρόβλεψης οικονομικής κατάστασης επιχείρησης <sup>5,6</sup>	66	68	61	70	70	69	67	69	68	69	66	60	69
<b>ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ</b>													
Καταναλωτικό Κλίμα – Δείκτης <sup>3</sup>	-27	-22	-22	-27	-24	-27	-26	-21	-22	-27	-26	-27	-22
Οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους τελευταίους 12 μήνες <sup>4</sup>	-20	-14	-16	-22	-19	-19	-18	-17	-16	-19	-17	-20	-17
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους επόμενους 12 μήνες <sup>4</sup>	-13	-9	-9	-14	-11	-17	-14	-11	-14	-17	-13	-17	-15
Οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους τελευταίους 12 μήνες	-49	-40	-40	-47	-41	-47	-42	-47	-44	-45	-53	-51	-49
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες <sup>4</sup>	-40	-30	-33	-40	-33	-39	-36	-33	-34	-41	-40	-45	-35
Τιμές καταναλωτικών αγαθών τους τελευταίους 12 μήνες	75	76	73	71	72	74	76	74	74	77	77	79	77
Αναμενόμενες τιμές καταναλωτικών αγαθών τους επόμενους 12 μήνες	21	18	31	29	22	35	31	26	24	41	27	39	29
Αναμενόμενη ανεργία στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες	17	18	17	17	14	13	14	13	15	19	18	17	14
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για μεγάλες αγορές	-44	-39	-37	-36	-38	-41	-37	-43	-35	-40	-40	-40	-42
Δαπάνες για μεγάλες αγορές τους επόμενους 12 μήνες <sup>4</sup>	-33	-34	-31	-31	-33	-32	-34	-22	-24	-32	-33	-25	-20
Πιθανότητα αποταμίευσης τους επόμενους 12 μήνες	-34	-31	-25	-39	-38	-34	-40	-38	-33	-31	-30	-31	-36
Δήλωση-περιγραφή για την τρέχουσα κατάσταση του νοικοκυριού	15	17	15	9	15	13	14	12	16	16	13	15	13
Αβεβαιότητα: δυσκολία πρόβλεψης οικονομικής κατάστασης νοικοκυριού <sup>5,6</sup>	6	2	8	2	8	3	-4	4	-1	5	-4	4	5

Σημειώσεις: <sup>1</sup> Οι θετικές απαντήσεις αναφέρονται σε αύξηση/βελτίωση/καταλληλότητα/πάνω από το κανονικό/μεγάλη πιθανότητα και οι αρνητικές στα αντίθετα. Τα στοιχεία είναι διορθωμένα ως προς εποχικές διακυμάνσεις (seasonally adjusted). <sup>2</sup> Η κατασκευή του δείκτη περιγράφεται στο [Methodological User Guide](#). ωστόσο, οι σταθμίσεις που χρησιμοποιούνται αντικατοπτρίζουν τη συνεισφορά των τομέων στο ΑΕΠ της Κύπρου. <sup>3</sup> Η κατασκευή του δείκτη περιγράφεται στο [Methodological User Guide](#). <sup>4</sup> Οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση περιλαμβάνονται στην κατασκευή του δείκτη για την κάθε έρευνα. <sup>5</sup> Οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση δε διορθώνονται ως προς τις εποχικές διακυμάνσεις (non-seasonally adjusted). <sup>6</sup> Διαφορά του ποσοστού ερωτώμενων που θεωρεί ότι η μελλοντική οικονομική κατάσταση (της επιχείρησης / του νοικοκυριού) είναι δύσκολο να προβλεφθεί από το ποσοστό αυτών που θεωρεί ότι είναι εύκολο να προβλεφθεί.

Κέντρο Οικονομικών Ερευνών  
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Ιστοσελίδα: <https://www.ucy.ac.cy/erc/el/>

Το δελτίο δημοσιεύει αποτελέσματα από τις Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας που διεξάγονται στην Κύπρο και συντονίζονται από το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών ως μέρος του ευρωπαϊκού προγράμματος Joint Harmonised European Union Programme of Business and Consumer Surveys. Το δελτίο εκφράζει απόψεις των συγγραφέων\* μόνο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δε φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση του περιεχομένου.

\*Αναστασία Δημισκή ([dimiski.c.anastasia@ucy.ac.cy](mailto:dimiski.c.anastasia@ucy.ac.cy))

\*Νίκη Δημοσθένους ([demosthenous.niki@ucy.ac.cy](mailto:demosthenous.niki@ucy.ac.cy))

\*Βασιλική Μποζάνη ([bozani.vasiliki@ucy.ac.cy](mailto:bozani.vasiliki@ucy.ac.cy))

\* Νικολέττα Πασιουρτίδου ([pashourtidou.nicoletta@ucy.ac.cy](mailto:pashourtidou.nicoletta@ucy.ac.cy))

*Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή ή η μετάδοση, από οποιοδήποτε οπτικοακουστικό μέσο, όλου ή μέρους του δελτίου, με αναφορά στο παρόν δελτίο.*